

DOCUMENTE ITALIENE INEDITE PRIVIND RELAȚIILE POLITICE ALE LUI IOAN ZÁPOLYA CU FERDINAND I DE HABSURG

Cristian LUCA

Complexitatea evenimentelor politice care s-au derulat în Transilvania și Ungaria în deceniul patru al veacului XVI s-a reflectat în numeroase surse documentare contemporane în cadrul cărora cele italiene ocupă o poziție de primă importanță prin varietate și conținut. La bogăția informațională a izvoarelor venețiene, rapoarte ale ambasadurilor aflați în misiune în diverse capitale ale statelor din Europa sau varii consemnări transmise Serenissimei de cetățenii săi care străbăteau întregul continent urmându-și propriile afaceri, s-au adăugat numeroase documente ale Sf. Scaun și într-o mai mică măsură ale altor state din peninsula Italică, conținând date relative la conflictul lui Ioan Zápolya cu Ferdinand I de Habsburg pentru moștenirea lui Ludovic II. Cadrul politic pe fondul căruia evoluează evenimentele ce-i implică pe cei doi competitori la coroana maghiară își are originile în noua etapă a expansiunii otomane, deschisă de cucerirea Belgradului, în 1521, și continuată cu înfrângerea zdrobitoare a Ungariei la Mohács, la 28 august 1526.

Marea victorie a lui Süleyman I Kanunî deschidea astfel calea luptei pentru coroana Sf. Ștefan. Voievodul ardelean, Ioan Zápolya, era ales rege al Ungariei de o dietă întrunită la 10 noiembrie 1526 iar contracandidatul său Ferdinand I de Habsburg, fratele lui Carol Quintul, avea să fie proclamat la rândul său suveran de către marea nobilime maghiară la 17 decembrie același an¹. Mulțumindu-se doar cu vasalizarea Ungariei, sultanul otoman, în calitate sa incontestabilă de arbitru în zonă, l-a recunoscut pe Ioan Zápolya ca rege al Ungariei, inițial fără a-i pretinde tribut, alipind totuși posesiunile Înaltei Porți, în virtutea *jus gladii*, provincia Srem dintre Sava și Drava². Alungat din Ungaria și din Transilvania în 1527-1528 de către partizanii lui Ferdinand, Zápolya revenea în Ardeal în toamna anului 1528, ajungând la Buda un an mai târziu, odată cu noua campanie otomană ce avea să se oprească pentru întâia oară sub zidurile Vienei, și prin actul de supunere solemnă de la 19 august 1529 era reinvestit de Süleyman I în stăpânirea Regatului maghiar

---

1. Halil İnalcık, *Imperiul otoman. Epoca clasică 1300-1600*, București, 1996, p.82.

2. *Ibidem*.

devenit tributar Porții³. Transilvania reîntra de asemenea sub autoritatea sa, în cea mai mare parte, în urma unui șir de victorii asupra taberei ferdinandiste, obținute de către oștile domnului Moldovei, Petru Rareș, sau de ardelenii fideli cu ajutorul nemijlocit al forțelor militare de la est de Carpați⁴.

Anii 1530 și 1534, ca repere cronologice asupra cărora fac referire și cele câteva documente italiene inedite puse în valoare prin demersul nostru, marchează o perioadă de puternice contradicții între cei doi contracandidați la tronul Ungariei, consemnând escaladarea confruntărilor militare în care s-au angrenat pe de o parte oștile imperialilor și ale taberei ferdinandiste din Transilvania și Ungaria iar pe de alta partizanii lui Zápolya, susținuți de otomani și de către domnii români. După asediul eșuat al Vienei din 1529, Ferdinand I de Habsburg preia inițiativa, trupele sale încercând să ocupe din nou Buda, în 1531, dar rezistența bine organizată a garnizoanei zapolyene, întărită cu 3000 de oșteni otomani conduși de venețianul Aloisio Gritti, aflat în serviciul lui Süleyman I Kanunî îi respingea pe atacatori⁵. Reacția Porții nu s-a lăsat așteptată și însuși sultanul otoman a condus în 1532 o campanie militară de amploare în Austria, ajungând la mai puțin de 100 km de Viena⁶. Deplasarea intereselor politice ale Imperiului Otoman către Orient și Mediterana a grăbit însă opțiunea lui Süleyman I spre alternativa încheierii ostilităților de pe frontul ungar printr-o pace care să-l neutralizeze pe Ferdinand și implicit să conserve pentru moment pozițiile deținute de cei doi adversari la coroana Sf. Ștefan⁷. Încheiată la 2 iulie 1533⁸, *pacea perpetuă* a Porții cu Ferdinand I de Habsburg și-a dovedit curând ambiguitatea⁹. Semnatarii ei și-au continuat combinațiile politice în încercarea de a-și consolida combinațiile politice de pe care urmau să abordeze raporturile vizând problema Ungariei.

În vreme ce sultanul se implicase personal în conducerea ostilităților din Iran, în Ungaria era trimis Aloisio Gritti cu misiunea de a media diferendele legate de zona frontalieră dintre posesiunile pe care Zápolya și Ferdinand le dețineau în Regatul Sf. Ștefan¹⁰. În drum spre Ungaria, Gritti a trecut prin Țara Românească și apoi a intrat în Transilvania unde atitudinea sa arbitrară în relațiile cu unii dintre nobilii ardeleni a generat o violentă reacție a celor care vedeau în persoana sa un instrument al otomanilor, bănuind că ar fi dorit tronul în țările române pentru sine și fii săi¹¹. Deși neîntemeiate, aceste temeri au justificat acțiunea oștilor moldo-

3. Cristina Feneșan, *Constituirea principatului autonom al Transilvaniei*, București, 1997, p. 29.

4. Nicolae Grigoraș, *Precursor al lui Mihai Viteazul*, în Petru Rareș, coord. Leon Șimanschi, București, 1978, p. 92-102.

5. Aurel Decei, *Aloisio Gritti în slujba sultanului Soliman Kanunî, după unele documente turcești inedite (1533-1534)*, în „Studii și materiale de istorie medie”, VII, 1974, p. 105-106.

6. H. Inalcik, *op. cit.*, p. 82.

7. Cr. Feneșan, *op. cit.*, p. 30.

8. Rodica Ciocan, *Politica habsburgilor față de Transilvania în timpul lui Carol Quintul*, București, 1945, p. 78.

9. Cr. Feneșan, *op. cit.*, p. 30.

10. A. Decei, *op. cit.*, p. 108-109.

11. *Ibidem*, p. 109; Ștefana Simionescu, *Țările Române și începutul politicii răsăritene antiotomane a Imperiului Habsburgic (1526-1594)*, în „Revista de istorie”, 28, nr. 8, 1975, p. 1204-1205; Radu Constantinescu, *Moldova și Transilvania în vremea lui Petru Rareș. Relațiile politice și militare (1527-1546)*, București, 1978, p. 66.

transilvane care l-au asediat pe venețian la Mediaș, unde de altfel va pieri în toamna anului 1534. În fapt el făcuse un joc dublu în cursul ultimei însărcinări diplomatice primită de la otomani întrucât negocierile secrete cu trimișii lui Ferdinand îl determinaseră să pregătească un arbitraj favorabil imperialilor în ceea ce privea regiunea de graniță a acestora cu Zápolya¹².

Schițarea evenimentelor politico-militare din Ungaria și Transilvania, în derularea lor cronologică din intervalul cuprins între bătălia de la Mohács și misiunea din 1534 a lui Aloisio Gritti, îngăduie surprinderea mai pregnantă a pozițiilor de pe care s-au abordat raporturile dintre cele două tabere, ferdinandistă și zapolyană, după pacea habsburgo-otomană din 1533. Ecoul acestor relații politice ale lui Ioan Zápolya cu Ferdinand I de Habsburg se regăsește și în câteva consemnări documentare italiene care, deși nu reliefează un număr însemnat de noi date referitoare la aspectele ce le surprind, își aduc totuși aportul la îmbogățirea surselor istorice relative la impactul pe care l-a avut pe continentul european modelarea raporturilor de forțe în zona central-răsăriteană precum și la evaluarea mai eficientă a dimensiunii, difuzării și obiectivității acestor informații în aria de propagare unde au fost receptate. Documentele italiene în cauză sunt patru scrisori ale ducelui de Milano, Francesco II Sforza (1526-1535), adresate în anii 1530 și 1534 unui magistrat din rândul familiei nobiliare Porro, conți de Pollenzo. Fiu al lui Ludovic Maurul, care s-a aflat pe tron în răstimpul 1494-1500, Francesco II a fost totodată și cel din urmă suveran din dinastia ducală Sforza, la moartea sa Milano intrând în patrimoniul spaniolilor, conform hotărârilor Congresului de la Bologna, (noiembrie 1529-februarie 1530). Restaurat cu acordul lui Carol Quintul în ducatul Milano, în 1530¹³, cu titlu viager, Francesco II a guvernat în concordanță cu interesele spaniole din Italia¹⁴. Apropierea sa de habsburgi i-a îngăduit să aibă contact cu informațiile referitoare la ultimele evoluții politice din Sud-Estul Europei. Desigur știrile parvenite ducelui de Milano asupra competiției dintre Ferdinand I de Habsburg și Ioan Zápolya pentru coroana Sf. Ștefan erau transmise pe filiera imperială, suferind astfel la nivelul impactului cu realitatea prin perspectiva lor unidirecțională. În esență, se păstrează însă pe deplin ancorate în realitățile istorice, redând gradul de informare asupra problematicii politico-militare care avea într-o mai mică măsură contingență cu interesele ducatului Milano.

Cele patru scrisori amintite, expediate de ducele Francesco II Sforza magistratului Ludovico Porro, se păstrează în fondul *Piccoli acquisti, doni, depositi, rivendicazioni* de la Archivio di Stato di Milano. Cea dintâi epistolă este datată 4 august 1530, referindu-se și la sosirea venețianului Aloisio Gritti în Ungaria¹⁵. Investit de Ioan Zápolya cu demnitatea de vistiernic al Regatului ungar, Gritti

12. R. Ciocan, *op. cit.*, p. 78-79; Șt. Simionescu, *op. cit.*, p. 1204.

13. *Storia di Milano. Tra Francia e Spagna (1500-1535)*, ed. I, Milano, 1957, p. 306-307.

14. Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, vol. I, București, 1995, p. 35.

15. Archivio di Stato di Milano, *Piccoli acquisti, doni, depositi, rivendicazioni* (în continuare se va cita *PADDR*). *Sequestro Sotheby's* (vezi Anexa); documentele nu erau încă prelucrate și înregistrate în momentul identificării lor astfel încât nu au avut un număr de ordine, păstrând doar numerotarea din arhiva primară unde s-au conservat în vremea elaborării lor.

revenea la Buda abia în octombrie 1530, după ce îndeplinise o misiune la Constantinopol¹⁶. În urma încercării lui Ferdinand I de a recuceri Buda, în 1530, acțiune respinsă cu aportul notabil al forțelor militare conduse de Aloisio Gritti, acesta din urmă va fi numit de către Zápolya guvernator al Ungariei și comandant suprem al oștilor maghiare¹⁷. Rechemat de sultanul Süleyman I Kanunî în capitala Imperiului Otoman, în primăvara anului 1533, venețianul se va întorce la nord de Dunăre un an mai târziu pentru o ultimă însărcinare primită de la Poartă: rezolvarea diferendelor teritoriale din zona de contact a regiunilor stăpânite de Ferdinand I de Habsburg și Ioan Zápolya în Ungaria. Misiunea lui Gritti din 1534 a dat naștere la numeroase suspiciuni legate de scopurile reale pe care acesta le urmărea. Bănuît că ar fi dorit obținerea domniei în țările române pentru sine și fii săi, zvon creditat în anumite surse contemporane și, pe temeiul acestora, în istoriografia românească¹⁸, venețianul urma doar să tranziteze Muntenia și Transilvania în drum către destinația finală a itinerarului său. Lipsite de viabilitate, zvonurile care puneau în seama lui Gritti proiecte fanteziste sunt infirmate de către izvoare ce subliniază natura diplomatică a demersurilor sale¹⁹. În susținerea acestui fapt pledează și o scurtă mențiune din corespondența ducelui Francesco II Sforza care, la 8 august 1534, îi preciza lui Ludovico Porro: "...havemo inteso...v(ost)ra notitia della giunta del Gritti à Belgrado per concertate le cose tra il Ser(enissi)mo Re de Romani [Ferdinand I de Habsburg n.n.] et Vayvoda [Ioan Zápolya n.n.] per le cose di Ungaria"²⁰. Dar opoziția întâmpinată de Aloisio Gritti în Transilvania, urmarea firească a atitudinii sale față de diversele grupări nobiliare ardeleni, îl va împiedica să-și continue drumul către Buda, determinându-l să se refugieze în citadela Mediașului împreună cu oștenii și însoțitorii ce-l urmăseră²¹.

În timp ce venețianul se afla sub asediu, știrile relative la îndatorirea sa de a reglementa situația din Ungaria continuau să se propage, în ducatul Milano fiind cunoscut, la 2 septembrie 1534, faptul că „...la Regia M(aes)ta [Ferdinand I de Habsburg n.n.] și tratta per conto de le cose di Ungaria col Vayvoda,, iar cinci zile mai târziu *li avisi delle cose de Ungharia* lăsau să se înțeleagă „che tra il Ser(enissi)mo Re de Ro(man) et vaivoda possa seguir qualche concerto bono... vedendosi chiaramente che li disegni del Turco Tendono a impatronirsi di quello regno"²². Se pare că Gritti, deși în aparență atât de devotat otomanilor, s-ar fi aflat în 1534 în raporturi secrete cu Ferdinand I căruia îi promitea să-l favorizeze odată cu acțiunea de delimitare a hotarelor din Ungaria disputată de cei doi regi²³. Sfârșitul tragic al lui Aloisio Gritti, decapitat la Mediaș la 29 septembrie 1534, a încheiat

16. A. Decei, *op. cit.*, p. 105.

17. *Ibidem*, p. 106.

18. *Istoria României*, vol. II, București, 1962, p. 645; Șt. Simionescu, *op. cit.*, p. 1204; R. Constantinescu *op. cit.*, p. 73.

19. A. Decei, *op. cit.*, p. 108-109.

20. Archivio di Stato di Milano, *PADDR. Sequestro Sotheby's* (vezi Anexa).

21. R. Constantinescu, *op. cit.*, p. 73.

22. Archivio di Stato di Milano, *PADDR. Sequestro Sotheby's* (vezi Anexa).

23. R. Ciocan, *op. cit.*, p. 79.

fortuit inițiativa otomană a reglementării divergențelor dintre Ferdinand și Zápolya prin intermediul unei medieri a venețianului.

Dinamica relațiilor lui Ioan Zápolya cu Ferdinand I de Habsburg se reflectă în numeroase documente contemporane, reliefând diverse aspecte politico-militare care au marcat întregul interval cronologic asupra căruia am făcut referire. În categoria acestor surse documentare se înscriu și cele patru scrisori amintite, ale ducelui Francesco II Sforza, ce conțin câteva date în măsură a reconfirma evoluția evenimentelor din Ungaria și Transilvania în anii 1530 și 1534. Deși aportul lor informațional se dovedește destul de modest la nivel cantitativ, acestea își păstrează importanța prin conținut și modul în care ilustrează receptarea în Occident a situației din zona estică și centrală a continentului european.

ANEXA

I

Dux Mediolani etc.

Sp(ectabbi)lis Dil(ectissi)me n(oste)r, Con le V(ost)re di 30 del passato habbiamo inteso... Chel Re(verendissi)mo Tridentino sia stato rivotato dal Ser(enissi)mo Re de Romani per la venuta del Gritti in Ungaria ci par'che questa resolutione di Sua M(aes)ta sia co(n)forme alle altre prudentissime sue actioni per che essendo como e sua S(erenit)a Re(verendissi)ma bene informata delli Negotij di essa M(aes)ta piu che null'altra, potra piu facilmente condure al desiderato fine ogni disegno di esso Ser(enissi)mo Re... Di Milano allj IIIJ di Agosto MDXXX.

Notă tergală: Sp(ectabi)li Jur(i)cons(ul)to D(omino) Ludovico Porro, Senatori et Intratar(um) et Exordi Praesidi n(ost)ro Dil(ectissi)mo.

(Archivio di Stato di Milano, *Piccoli acquisiti, doni, depositi, rivendicazioni. Sequestro Sotheby's*, original, hârtie, sigiliu în ceară roșie timbrat)

II

Dux Mediolani etc.

Sp(ectabi)lis Dil(ectissi)me n(oste)r; Con le v(ost)re del primo di Agosto havemo inteso quanto era pervenuto à V(ost)ra notitia della giunta del Gritti à Belgrado per concertare le cose tra il Ser(enissi)mo Re de Romani et Vayvoda per le cose di Ungaria... Di Milano alli VIIJ di Aug(os)to MDXXXIIIJ.

Notă tergală: Sp(ectabi)li Jur(i)cons(ul)to D(omino) Ludovico Porro, Senatori ac Praesidi Intratarum Exordi n(ost)ro Dil(ectissi)mo.

(Archivio di Stato di Milano, *Piccoli acquisiti, doni, depositi, rivendicazioni. Sequestro Sotheby's*, original, hârtie, sigiliu în ceară roșie timbrat)

III

Dux Mediolani etc.

Sp(ectabi)lis Dil(ectissi)me n(oste)r, le v(ost)re di IJ ni sono state consignate per [h]omo [?] del Costa hoggi: et per esso habbiamo al longo inteso, cio, che per la Regia M(aes)ta si tratta per conto de le cose di Ungaria col Vayvoda. Il che certam(en)te ni e stato di summa satisfattione, vedendo che con tale mezo le cose di Sua M(aes)ta non potranno succeder(e) se non votivam(en)te cosi faccia N(ostro) S(ignore) Dio che le riescano... Di Milano alli V di Settemb(er) MDXXXIIII

Notă tergală: Sp(ectabi)li Jur(i)cons(ul)to D(omi)no Ludovico Porro Senatori ac Praesidi Intratar(um) Exordi n(ost)ro Dil(ectissi)mo. A Trento.

(Archivio di Stato di Milano, *Piccoli acquisiti, doni, depositi, rivendicazioni. Sequestro Sotheby's*, original, hârtie, sigiliu în ceară roșie timbrat)

IV

Dux Mediolani etc.

Sp(ectabi)lis Dil(ectissi)me n(oste)r... Ni e piaciuto assai haver'ricevuto le v(ost)re di VIJ con li avisi delle cose de Ungharia per che da quelli facilmente si pote far'giuditio che tra il Ser(enissi)mo Re de Ro(man) et vaivoda possa seguire qualche concerto bono, et profitto di Sua Ser(eni)ta, vedendosi chiaramente che li disegni del Turco Tendeno a impatronirsi di quello regno... Di Milano allj XIJ di settembre MDXXXIIIIJ.

Notă tergală: Sp(ectabi)li Jur(i)cons(ul)to D(omi)no Ludovico Porro Senatori et Intratar(um) n(ost)rar(um) Exordi Praesidi n(ost)ro Dil(ectissi)mo.

(Archivio di Stato di Milano, *Piccoli acquisiti, doni, depositi, rivendicazioni. Sequestro Sotheby's*, original, hârtie, sigiliu în ceară roșie timbrat)

**DOCUMENTI ITALIANI INEDITI RIGUARDANTI LE RELAZIONI
POLITICHE DI GIOVANNI ZÁPOLYA CON FERDINANDO I D'ASBURGO**

Riassunto

L'autore sta sorprendendo un episodio delle relazioni di Giovanni Zápolya con Ferdinando I d'Asburgo, avversari al trono ungherese dopo la morte del re Ladislao II nella battaglia di Mohács, del agosto 1526. Si tratta dei conflitti militari tra Zápolya, sostenuto della Porta Ottomana, e Ferdinando, nel periodo 1530-1532. L'equilibrio delle sorti militari induce perciò il sultano Solimano I a firmare la tregua con l'Asburgo nel 1533 ed i due rivali alla corona di S. Stefano accettano la mediazione di Aloisio Gritti, veneziano al servizio di otomani, per i problemi di confine. Questo aspetto avviene sottolineato dal autore nel suo articolo in base di quatro lettere inedite spedite nel 1530 e 1534 di Francesco II Sforza, duca di Milano, al Ludovico Porro.

Dux Mediolanense —

S^{us} dilectis n^{ris}. Con le v^{re} di 30. El passato habbiamo
inteso cō cō per il s. Castelletto, si era exequito circa G.
fanti Alemanni per la guardia. Et la persona n^{ra}, al cō
essendosi supplito come per altre n^{re} sarete inteso,
non ci accades per hora in q^{sta} parte d^{ir} a l^{tro}.

Del B^{mo} Pridentino n^{ra} stato riuocato dal ser.^{mo} Re
de Roman per las venute al vⁿⁱ in vngario
ci par' cō questa resolutione di sua m^{te} n^{ra} conforme
allas altre prudentissime sue actiōi, per cō essendo
como è sua s.^a B^{mo} bene informata delli negotij di
essa m^{te} p^u null'altra, pot^{ra} p^u facilmente
condurre al desiderato fine ogni disegno di esso
ser.^{mo} Re. A. Hui seras gratissimo cō nō pretermittat
occasione las minutam^{te} accusari quanto perue rras a
v^{ra} notitia et cō q^{sto} facemo fine, comendandoci
summam^{te} d^{lla} diligentia f^ubi, in l^{on}ici accusati
di q^{llo} intendete costⁱ. Deo ui conferui. Ai Milani
all' 1° di Agosto. u. D. xxx

Duce Mediolani &c

Sp. Dis. ¹⁶ ¹⁷ : Con le vite del primo di Agosto habbiamo inteso
quanto era pervenuto à vñr notizia della giunta del Grifi
à Belgrado per concertar le cose tra il Ser^{mo} Re de Romani
et Vayvoda per le cose di Vngaria: Et così del processo che
la pestilentia fa in Munda principal loco del Ducato di
Bouiera, del che sommamente vi commendiamo: Caviam
doui, come per molte altre mñe sempre vi habbiamo scritto
à non manchar di minutamente avvisarci quanto costi
Intenderoti, perche ne sentiremo sempre et in poca
satisfattione, et servitio. Dio vi conservi. Di Milano
all' viij di Aug^{to}. M. D. ~~xxxxij~~

mi fu per
che la gente di lui
Dua de Romani
M. D.

L. G. G. G.

Dux Mediolani

Sp^{ls} dil^{re} m^o. Le v^{re} di. y. mi sono state consegnate per ~~me~~ del
Corta hoggi: et per esso habbiamo al longo inteso, cio, che per
la Re^{ta} m^o j^o matia per conto de le cose di Vngaria col Vayuda
ss^o che certam^{te} mi è stata di summa satisfattione, vedendo che con
tale m^o le cose di sua M^{ta} non potiano succeder se non voluam^{te}
Cort^o j^ocia. Il. S. Dio che le riescano

Da esso Corta medemam^{te} mi è stato a bocca significato le commissioni
che da v^{ra} tenem^{te} et n^o dal R^{mo} Con^{te} Al quale scrivem^o lalligata,
et nel p^ortarla gli subinogere^o in nome n^o, che oim^oque con
sceremo di poterlo ~~g^o~~ ^{si v^o} in cosa alcuna, che lo faremo con tanta bona
volunta, come faremmo per uno proprio R^{mo}: et ne remmandare
molto a sua. S. R^{mo}. Nel resto non accate di altro, salvo di
rimem^o la diligen^{za} fate in tenermi avvisato di quanto perviene
ad v^{ra} m^{ta}. Dio vi Conservi. Di Milano alla F^o di Settembr
M. D. ~~XXXX~~ ^{XXV}

11/4

ingabina cal^o R^{mo}
Corta sy p^o sta a Corta A
se sta p^o ma p^o m^o di
p^o m^o di R^{mo} di Kun^o
th m^o m^o in V^o

La. Gibm^o

~ Dux Mediolani ~

Sp^lis. Dis^{me} nr^l. le qui alligate per il R^{mo} s^l. Car^{le}. Indentino
 le darete subito, et molto ci raccomandarete a' suoi s^l. R^{ma}
 Hic' piaciuto assai d'aver' ricevuto le v^{re} di Vy, con li auisi
 delle cose de vngbaria, per c^h da quelli facilmente si pote
 far' giudicio, che tra sⁱ ser^{mo}. De de Ro: et variadas possan
 seguir' qualche concerto d'oro, et profitto di' suoi ser^{ta}. Vedendosi
 chiaramente c^h li disegni d^l Turco Tendono a' sympathias
 di quello regno: Hic' sera sempre grato d' minutamente a
 diu^h notitia di' co, che di colla intendere, et d'ogni altro
 loco di Germania. Dio ui conserui. Di Milano alij Xij
 di settembre. Lu. D. xxxvij. —

Hanno a' car^{le} et faciare diligenti per
 in tempo) sul R^{mo} Car^{le}. Inden
 no i vanto a' Casa co' animo d'
 dimorarvi ouero d'abitare) alla Corte

114

La. Gihms